

Dosarul nr. 2ra-774/22
2-20156404-01-2ra-30052022

Instanța de fond: Judecătoria Orhei, sediul central – E. Ciubotaru
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – N. Budăi, D. Băbălău, I. Dutca

ÎNCHEIERE

13 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Iurie Dovlîev
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire
la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală,
ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din data de 03 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău prin
care s-a respins apelul declarat de către Procuratura Generală și apelul incident declarat
de către Ministrul Justiției, s-a admis apelul declarat de către Iurie Dovlîev, s-a
modificat hotărârea Judecătoria Orhei, sediul central din 20 mai 2021,

constată:

La 11 decembrie 2020 Iurie Dovlîev a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, prin care
a solicitat repararea prejudiciului moral în mărime de 600 000 lei cauzat prin acțiunile
ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea cererii de chemare în judecată Iurie Dovlîev a indicat că la 18 iunie
2020 de către Inspectoratul de Poliție Orhei a fost intentată cauza penală conform
elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.145, alin. (2), lit. i), j) din
Codul penal.

În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că în perioada 17-18 iunie 2020 persoane
necunoscute, urmărind scopul omorului intenționat al lui Mihail Doroș, i-au aplicat
multiple lovituri peste diferite părți ale corpului, soldate cu plăgi scalpate în regiunea
frontală, plăgi contuze pe suprafața capului, multiple echimoze pe corp, care au dus la
decesul acestuia. Victima a fost depistată la 18 iunie 2020, aproximativ la ora 11:00,
în extravilanul fâșiei forestiere din satul Baghea, r-nul Orhei.

Iurie Dovlîev a menționat că fără a exista probe concludente și suficiente ce ar
indica la implicarea sa în comiterea crimei investigate, la 18 iunie 2020, ora 22:50, a
fost reținut. Tot atunci, la fel ilegal, a fost audiat în calitate de bănuț, iar în scurt timp
în calitate de învinuit, fapt confirmat prin ordonanța de punere sub învinuire din 20
iunie 2020.

La 20 iunie 2020, ora 12:24, procurorul în Procuratura r-nul Orhei potrivit

prevederilor art.177, alin. (2), art.185, alin.(1) și art.176 din Codul de procedură penală a depus la Judecătoria Orhei, sediul central demers, prin care a solicitat aplicarea măsurii preventive - arestul preventiv pentru o perioadă de 30 zile.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul central din 21 iunie 2020 demersul procurorului a fost admis parțial și în privința lui Iurie Dovlîev a fost aplicată măsura preventivă - arestul preventiv pe un termen de 20 zile, cu calcularea acestuia din momentul reținerii, adică din 18 iunie 2020, ora 22:50, până la 08 iulie 2020, ora 22:50.

La 08 iulie 2020 prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul central a fost prelungită în privința lui Iurie Dovlîev măsura preventivă - arest preventiv, pe un termen de 15 zile, începând cu 08 iulie 2020, ora 22:50, până la 23 iulie 2020, ora 22:50.

La 17 iulie 2020, ora 16:15, procurorul a înaintat în instanța de judecată un demers, prin care a solicitat aplicarea în privința lui Iurie Dovlîev măsura preventivă arest la domiciliu, pe un termen de 30 zile, motivând că în continuare există bănuieli rezonabile și verosimile de comiterea infracțiunii date de către acesta.

La 22 iulie 2020, ora 10:00, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul central demersul privind aplicarea arestului la domiciliu față de reclamant a fost admis și s-a înlocuit măsura preventivă, arestul preventiv, cu arestul la domiciliu, cu monitorizarea electronică, pe un termen de 30 zile, începând cu 22 iulie 2020, ora 10:00, până la 21 august 2020, ora 10:00.

Reclamantul a relatat că un interval de timp extins nu au fost efectuate niciun fel de acțiuni procesuale, iar la 15 octombrie 2020 a fost scos de sub urmărire penală, pe motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor constitutive ale componenței de infracțiune.

Iurie Dovlîev a menționat că a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145, alin.(2), lit. i), j) din Codul penal omor săvârșit de două sau mai multe persoane cu deosebită cruzime, precum și din motive sadice, sancțiunea fiind închisoare de la 15 la 20 ani, sau detenție pe viață, iar conform art.16, alin.(6) din Codul penal, infracțiunile săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede detenție pe viață se consideră infracțiuni excepțional de grave.

Reclamantul a relatat că, în timpul aflării sub arest preventiv, a fost ținut în condiții inumane, prin ce i s-a dereglat sănătatea, fapt confirmat prin extrasele medicale. Urmărirea penală a durat un timp extins, iar durata aflării sale ilegale în detenție a fost una semnificativă, timp care nu poate fi recuperat nici printr-o modalitate și a lăsat amprentă iremediabilă asupra psihicului său. Mai mult dispunerea aducerii silite, aplicarea arestării preventive și ulterior, a arestului la domiciliu, reprezintă o ingerință în exercițiul liberei sale circulații.

Astfel, ținând cont de principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințelor sale, care întruchipează suferințele psihice ce constau din senzații de stres, frustrare și neliniște, Iurie Dovlîev consideră că este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat, ca urmare a încălcărilor drepturilor sale la libertate, siguranță, viață privată, garantate de CEDO și Constituția Republicii Moldova, cauzate prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, inclusiv ale procuraturii.

Prin hotărârea din data de 20 mai 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul central s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Dovlîev, s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției suma de 60 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin atragere ilicită la răspundere penală, în rest

acțiunea fiind respinsă ca neîntemeiată. (f.d.77, 85-94)

Hotărârea instanței de fond a fost contestată cu apel, în termen, de către Procuratura Generală. (f.d.97-98)

La 08 iulie 2021 Iurie Dovlîev a depus apel împotriva hotărârii Judecătorei Orhei, sediul central din 20 mai 2021, solicitând repunerea apelului în termen. Prin încheierea din data de 06 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea lui Iurie Dovlîev cu privire la repunerea în termen a cererii de apel. (f.d.123-126)

La 02 august 2021 Ministerul Justiției a depus apel incident. (f.d.136-140)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 03 februarie 2022 a respins apelul declarat de către Procuratura Generală și apelul incident depus de către Ministerul Justiției, a admis apelul declarat de către Iurie Dovlîev, a modificat hotărârea Judecătorei Orhei, sediul central din 20 mai 2021 în partea cuantumului prejudiciului moral încasat și a majorat de la 60 000 lei până la 100 000 lei prejudiciul moral încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Iurie Dovlîev, în rest a menținut hotărârea. (f.d.158,159-170)

Instanțele de judecată în temeiul art. 1, art. 2, art. 3, alin. (1) și (2), art. 5, alin. (1), art. 6 și art. 10 din Legea 1545 din data de 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în coroborare cu art. 23, alin. (3), art. 284, alin. (1) și (2), art. 524 din Codul de procedură penală au concluzionat că Iurie Dovlîev este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii, fiind aplicabile prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, ori acțiunile sau inacțiunile organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, nu neapărat urmează să fie ilegale, putând fi exclusă vinovăția acestora, dar al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată. Deci, pentru a încadra acțiunile sau inacțiunile organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată să fie considerate drept ilegale, nu este neapărat ca agenții statului să neglijeze legea la emiterea actelor de procedură, fiind suficientă existența unei bănuieli rezonabile de comiterea unei fapte ilicite de către persoana vizată.

La caz, se atestă că Iurie Dovlîev a fost supus reținerii, arestului preventiv și arestului la domiciliu, fiind învinuit în comiterea unei infracțiuni excepțional de grave, circumstanțe care acordă dreptul la repararea prejudiciului moral ca finalmente acesta să fie scos de sub urmărire penală din motivul lipsei în acțiunile acestuia a elementelor constitutive ale componenței de infracțiune.

Astfel, instanțele de judecată, aplicând prevederile art. 11 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 și prevederile art. 2007, alin (1), art. 2037, alin (1) din Codul civil au conchis ca fiind întemeiată pretenția lui Iurie Dovlîev privind repararea prejudiciului moral, însă au avut păreri diferite referitor la cuantumul prejudiciului moral suportat.

În această parte instanța de apel a majorat cuantumul prejudiciului moral la suma de 100 000 lei, reieșind din criteriul echității, care presupune că despăgubirea pentru prejudiciul moral trebuie să fie justă, rațională și echitabilă, adică trebuie stabilită în așa mod încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului cauzat, fiind menținut echilibru între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

La caz, instanța de apel a menționat că suma de 100 000 lei este o compensație

echitabilă și rezonabilă pentru prejudiciul suferit, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres și frustrările cauzate lui Iurie Dovlîev, ori s-a constatat că prin acțiunile organului de urmărire penală și a procuraturii, a fost supus stărilor de stres, care au provocat anumite consecințe stării sale de sănătate, fapt ce se atestă prin trimiterile-extras din 30 martie 2018, 07 august 2020, 07 septembrie 2020, 13 noiembrie 2020 (f.d.31-34), rezultatele Tomografiei computerizate și a testului Institutului de Neurologie și Neurochirurgie (f.d.35-40), trimitere-extras din 09 septembrie 2021. (f.d.131)

Împotriva deciziei instanței de apel a depus recurs Ministerul Justiției, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată. (f.d. 178-183)

În motivarea recursului Ministerul Justiției a indicat că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței de fond eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

Autoritatea recurentă a susținut că angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cazat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului. Prin urmare, este important să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Acest fapt necesită a fi demonstrat printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală au fost ilegale.

La caz, instanța de fond și de apel au analizat arbitrar poziția participanților la proces și au evitat aprecierea argumentului Ministerului Justiției privitor la faptul că nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului, or, efectuarea măsurilor operative de investigație sunt necesare și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării lor, deoarece pe altă cale este imposibilă realizarea scopului procesului penal și poate fi prejudiciată considerabil activitatea de administrare a probelor, reieșind din faptul că imixtiunea organului de urmărire penală este prevăzută de lege, această imixtiune este necesară într-o societate democratică, deoarece urmărește un scop legitim, fiind respectat principiul proporționalității unde drepturile omului nu sunt absolute și exercitarea drepturilor unei persoane urmează a fi apreciat în raport cu interesul public mai larg, ce ține de lupta cu criminalitatea.

În aceste circumstanțe Ministerul Justiției a indicat că existența ordonanței de scoaterea persoanei de sub urmărire penală, nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite, deoarece efectuarea măsurilor operative de investigație este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

Cu referire la prejudiciul moral încasat Ministerul Justiției a remarcat că organul de urmărire penală nu a admis careva ingerințe ilegale în dreptul lui Iurie Dovlîev la libertate și la siguranță prevăzut de art.5 CEDO, precum și nu a încălcat prevederile art. 6 al Convenției, or organul de urmărire penală, în cadrul cauzei penale, a realizat un mecanism investigator efectiv într-o societate democratică și anume de a investiga și preveni acțiuni criminale comise de către persoanele fizice și juridice. Cu atât mai mult, scopul urmăririi penale, fiind bine definit de către legiuitor în art. 1, alin. (2) din Codul de procedură penală, justifică necesitatea derulării acesteia ca mijloc de luptă

contra criminalității, mijloc de protejare a persoanei, societății și statului de infracțiuni, mijloc de existență și de menținere a unui stat de drept.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată 03 februarie 2022, expediată participanților la proces prin intermediul poștei electronice la 29 martie 2022. (f.d. 171)

Ministerul Justiției, în termen, la 06 mai 2022 a depus recurs împotriva deciziei din data de 03 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de către Ministerul Justiției, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs, completul Colegiului atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă, nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul de admisibilitate reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Urmează a fi reiterat că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432, alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Colegiul reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă Ministerul Justiției, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, lit. a), 440, alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției împotriva deciziei din data de 03 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecători

Galina Stratulat

Maria Ghervas